

EVALUAREA EFECTELOR FUZIUNILOR BANCARE

¹*Dr., conf.univ., Victoria COCIUG,* ²*Lector univ., Alesia ANDRONIC*

^{1,2}*Academia de Studii Economice a Moldovei,
str. Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni 61, Republica Moldova, Chișinău,
Tel.: +373 22 402 736, web site: www.ase.md*

Abstract

*Few problems of economic theory and practice create more heated discussions than mergers or absorption of companies. There are different views on the efficiency and necessity of such a type of company consider it only a reflection of managers' ambitions, whose shifts diminish but do not increase the effectiveness of the company
The major effects of bank mergers are reported on both the internal benefits of the institution and the entire banking system.*

Key words: *the bank, shareholders, investors, financial instability.*

JEL CLASSIFICATION: E42, E44, E58, G11, G15, G18, G21, G28, G38, G39, N20, N23.

Puține probleme a teoriei și practicii economice creează mai aprinse discuții decât cele legate de fuziunea sau absorbția companiilor. Există diferite opinii privind eficiența și necesitatea unui astfel de tip de restructurare a companiei. Unii privesc fuziunea ca o sursă importantă de ridicare a eficienței și randamentului instituției, alții o consideră doar o reflectare a ambițiilor managerilor, a căror porniri micșorează, dar nu măresc eficacitatea companiei. Însă oricare ar fi opinia, fuziunea și asocierea sunt o realitate obiectivă, care are necesitatea de a fi studiată și analizată la urma cărora se vor trage concluziile, care permit de a nu efectua greșelile altora.

Deși adesea sunt rostite împreună și utilizate pe post de sinonime, termenii achiziție și fuziune au sensuri diferite. Dat fiind faptul că aceste două procese se aseamănă, este foarte simplu de confundat achizițiile și fuziunile. În cele mai multe cazuri, distincția între cele două o pot reprezenta fie politica corporativă sau semantica, dar există o mulțime de jucători care fac destul de multe cumpărări, menținând în același timp o volatilitate relativ scăzută. Astfel, **fuziunea** este o tehnică de concentrare prin care două sau mai multe firme, indiferent de țara de origine, se regroupează într-una singură. Din punct de vedere juridic, vechile firme dispar, fiind înlocuite de o nouă instituție. **Absorbția**, însă, reprezintă o tehnică de achiziție prin care o firmă cumpără integral a altă firmă. Societatea absorbită dispăre ca și firma de sine stătătoare.

Fuziunea, dar și achiziția, trebuie abordată sub mai multe aspecte: economic, juridic, fiscal și financiar-contabil. Și cum orice proces în contabilitate se bazează pe un dispozitiv legislativ, trebuie avute în vedere și aspectele juridice ale operațiilor de fuziune atât la nivel național, cât și cel internațional. De regulă, în cazul în care guvernarea corporativă a băncii nu suferă multe schimbări, atunci este vorba despre o achiziție, cel mai probabil. Pe de altă parte, dacă banca este supusă unor restructurări semnificative, atunci putem presupune că se conturează liniile unei fuziuni. Atunci când o bancă preia controlul asupra altei bănci și se impune în calitate de proprietar, atunci spunem că această tranzacție este o achiziție. Din punct de vedere legal, banca țintă încetează de a mai exista. Cumpărătorul ”absoarbe” activitatea, iar acțiunile cumpărătorului continuă să fie comercializate.

În sensul direct al termenului, o fuziune are loc în momentul când două bănci, de cele mai multe ori de aceeași mărime, acceptă să își continue activitate sub forma unei noi bănci unice, decât să rămână deținute și administrate separat. Acest tip de operațiune reprezintă o ”fuziune între egali”. Acțiunile ambelor bănci sunt restituite, iar în schimb sunt emise acțiuni de către banca nou formată. Cu toate acestea, în practică fuziunile între egali nu sunt des întâlnite. De obicei, o bancă va cumpăra o a doua bancă, iar conform contractului, va permite băncii achiziționate să anunțe că

tranzacția ce a avut loc este o fuziune între egali, cu toate că din punct de vedere tehnic procedura ar fi o achiziție. Adesea, procedeul de a fi cumpărat poartă conotații negative. Din acest motiv, managerii implicați în preluare, anunță procesul ca fiind o fuziune, în loc de achiziție, cu scopul de a îi oferi acestei preluări o imagine pasabilă.

Identificarea efectelor fuziunilor bancare – repere teoretice și practice.

Efectele majore ale fuziunilor bancare sunt raportate atât la beneficiile interne ale instituției cât și la nivel de întreg sistem bancar. Astfel, printre efectele endogene ale fuziunilor bancare pot fi enumerate următoarele:

1. *Diminuarea costurilor și obținerea unei eficiențe realizată prin scăderea costului mediu pe unitate de valoare atrasă sau plasată.* Astfel, prin extinderea afacerii băncile intrate în fuziune își pot concentra activitatea centrată pe client fără a crește cheltuielile, utilizând reciproc rețelele teritoriale ale băncilor contopite. Această afirmație este susținută și de un studiu recent, pe care l-a publicat Banca Fleet-New England. Personalul Fleet a estimat, că la combinarea operațiunilor sale cu Bank of New England, aceasta a economisit circa 350 milioane dolari anual, generând astfel venituri adiționale de la 150 la 200 milioane de dolari pe an. Recent, reducerea pe scară largă a personalului și economiile din eliminarea facilităților dublate au urmat unele astfel de megafuziuni ca BankAmerica Corp. și Security Pacific Corp., Chemical Bank și Producătorii Hanover, NCNB și C&S/Sovran Bank (care după fuziune a devenit NationsBank), și Chase Manhattan și Chemical Bank din New York, Wells Fargo și First Interstate Bancorp. Un alt exemplu elocvent este fuziunea din în aprilie 1992, a BankAmerica cu Security Pacific pentru a crea a doua ca mărime corporație bancară din Statele Unite, având un capital total de aproape 200 miliarde de dolari. După fuziune s-a stabilit ca aproape 500 din filiale au fost închise, astfel fiind economisit aproximativ un miliard de dolari. În cadrul fuziunii Chemical Bank-Producătorii Hanover, mai mult de 6000 de angajați au fost concediați, ca urmare a eliminării departamentelor și filialelor dublate. Concedieri semnificative se așteaptă și în cazul dacă Travelers Group și Citicorp vor fuziona, iar banca va avea peste 160,000 angajați și un capital de 700 miliarde dolari.

Urmărirea reducerii costurilor a stat la baza valului de fuziuni în sistemul bancar european, pe parcursul anilor 1990-2010 (Lausberg și Rose). Din cele 107 de fuziuni ale băncilor europene examinate, unicul motiv important depistat a fost dorința de a reduce costurile de operare urmate de planul de a intra pe noi piețe, ca o parte a strategiei de internaționalizare.

2. *Dezvoltarea brandului (numelui comercial) pe baza unor economii la scală.* Mărimea poate permite recunoașterea mai eficientă a brandului la un cost mai scăzut. Aceasta este un tip special de economie de scala având în vedere faptul ca brandul reprezintă o potențială sursă de avantaj competitiv pentru viitor, când consumatorii de servicii financiare vor putea găsi pe internet o gamă largă de produse oferite cu ajutorul noilor “integratori”. Acest motiv a stat la baza deciziilor de contopire a unor bănci mici ca valoare, dar puternice ca istorie de funcționare cu bănci tinere și agresive, care se aflau în căutarea unui nume sonor pe piața bancară și a avut efecte pozitive majore atât pentru băncile tinere, care au primit un nume sonor, cât și pentru cele mai versate, care au fost revitalizate cu capitaluri, dar și proiecte noi de business.

3. *Veniturile bazate pe economii de scală,* generate de modificarea mărimii băncii. Astfel, majorarea valorii capitalului propriu îi permite ei acordarea unor credite mai mari și subscrierea unor titluri de valoare cu un impact pozitiv asupra cererii pentru astfel de titluri, fără a afecta nivelul de adecvare a capitalului. Acest efect pozitiv s-a conturat pe fondalul introducerii unor limite de restricții privind mărimea de plasament în contextul acordului Basel III contribuind la o finanțare mai bună a proiectelor cu valori mari și la integrarea piețelor financiare, deoarece mărimea băncii pe piețele transnaționale reprezenta o sursă de competitivitate și avantaj.

4. Un alt efect pozitiv ca urmare a fuziunilor bancare este obținerea unor sisteme bancare mai competitive prin realizarea *siguranței nete bazată pe economii la scală.* O bancă devine foarte mare “too big too fail” sau “prea mare pentru a fi falimentată” de către autorități. Aceasta furnizează un avantaj competitiv în condițiile unui cost scăzut pentru un anumit nivel al capitalului

și riscului, cât și poziții largi acceptate de parteneri. Fuziunile produse după declanșarea crizei financiare din 2008-2009 au avut ca scop exact creșterea siguranței că în caz de instabilitate financiară, ele se vor regăsi pe agenda orientată spre soluționarea impasului financiar ale guvernelor naționale (cazul Dacia, Komerzbank, etc.).

5. Efectul depășirii pragului minim de rentabilitate, numit și *X-Efficiency*, - nivelul de costuri generate de activitatea băncii, care se afla la limita de jos a pragului de rentabilitate, și care, fiind depășit, generează pierderi, este și el unul pozitiv pentru gestiunea internă a profitabilității băncii prin intermediul fuziunii. În fond, acest efect este menționat ca prima motivație pentru fuziunile interne, când două bănci fuzionează pentru a-și coordona mai ușor reducerea mărimii rețelei de sucursale formată după fuziunea entităților. Făcând un rezumat al 120 de studii din 21 de țări, Berger și Humprey (1997) arată că ineficiența (operarea la costuri prea mari, de către marile bănci se regăsește în 20%-30% din cazuri de faliment al băncilor, și ca operarea în condiții de eficiență este un motiv mult mai elocvent de declanșare a unei fuziuni decât cele menționate mai sus. Vander Venne (2002) a analizat cazul a 2.375 bănci europene în perioada 1995-1996 și a ajuns la concluzia că evaluarea corectă a X-Efficiency și utilizarea acestei informații în gestiunea curentă a băncii este cheia determinanta a profitabilității, iar băncile universale înregistrează atât o eficiență cât și un profit mai mare. Astfel, urmărirea unui astfel de efect ar putea convinge băncile ce se află la limitele rentabilității sale să declanșeze procedura de fuziune pentru a evita falimentul.

6. *Maximizarea profiturilor acționarilor* este în fond unul din efectele-cheie ale fuziunilor bancare. Dacă fuziunile conduc la o creștere a economiilor de scară și îmbunătățesc raportul cost – profit, întreg domeniul ar trebui să devină mai eficient și să creeze valoare, ori, de pe urma acestui lucru vor beneficia acționarii. Totuși, consolidarea conduce la creșterea gradului de concentrare, care ar putea avea drept rezultat câștigarea unui cote de piață semnificative, iar rezultatul final ar fi creșterea prețurilor pentru produsele bancare. În timp ce acționarii câștigă de pe urma acestor tranzacții, consumatorii finali vor plăti mai mult pentru ceea ce achiziționează, acesta fiind deja un efect exogen negativ al procesului de fuziune. Totuși, efectul de creștere a profiturilor acționarilor este unul foarte plauzibil. Pentru majoritatea autorităților din domeniul bancar, ridicarea recentă a numărului de fuziuni bancare - în jurul a 300 până la 400 pe an, doar în SUA - reflectă așteptările acționarilor că profitul potențial va crește o dată ce fuziunea va avea loc. Dacă instituția care achiziționează are o conducere mai agresivă decât banca de la care achiziționează, veniturile acesteia pot crește, întrucât sunt descoperite noi piețe și sunt dezvoltate noi servicii. Aceasta este mai evidentă în cazul fuziunilor interstatale, precum afilierea Wills Fargo Bank cu First Interstate Bank, sau combinația propusă între Nations Bank și Bank of America, la care au aderat multe state noi, deschizând astfel un potențial mai mare de venituri. Mai mult ca atât, dacă conducerea băncii care achiziționează este instruită mai bine decât cea de la banca achiziționată, eficacitatea organizației fuzionate poate crește, ca rezultat al unei conduceri mai eficiente în ceea ce privește costurile de operare.

7. *Reducerea riscurilor din activitatea cotidiană.* În mod alternativ, mulți parteneri de fuziune anticipează riscul de scurgere a numerarului precum și riscurile de venituri reduse. Cel mai scăzut risc poate interveni din faptul că fuziunile sporesc mărimea totală și prestigiul organizației bancare, deschid noi piețe cu caracteristici economice diferite de cele ale piețelor cunoscute, sau fac posibilă oferirea unor noi servicii, profitul în urma cărora este diferit de cel generat de serviciile existente. Multe fuziuni bancare din ultimii ani din Europa (realizate de așa bănci precum ABN AMRO și Verenigde Spaar Bank) se pare că au fost motivate de căutarea „complementarităților” în servicii - de exemplu, o bancă orientată pe vânzări angro în căutarea unei bănci orientate pe vânzări cu amănuntul, sau o bancă care se aliază cu o bancă de asigurări - aceasta pentru a extinde lista de servicii oferite, astfel reducând riscul băncii de a oferi un șir prea mic de servicii (ca în cazul din SUA, la fuziunea dintre Travelers Group din San Francisco și Citicorp din New York).

8. *Diminuarea impozitelor și taxelor achitate.* Multe fuziuni apar din beneficiile așteptate pentru taxe, mai ales când banca achiziționată are pierderi de venit, care pot fi utilizate pentru a compensa profiturile supuse taxelor ale băncii ce achiziționează.

9. *Extinderea activității în teritoriu și acapararea unor cote importante de piață.* Există suficiente beneficii de poziționare pe piață, iar fuziunea permite băncii ce achiziționează să obțină o unitate teritorială pe o piață cu totul nouă. Achiziționarea unei bănci existente, poate reduce semnificativ costurile de poziționare pe o piață nouă, decât în cazul unei firme bancare cu personal nou. Aceste fuziuni de poziționare pe piață se pot dezvolta în viitor, mai ales că Actul Bancar Interstatal Riegle-Neal a devenit lege în SUA iar directivele recente în activitatea bancară, care au fost aprobate de către Comunitatea Economică Europeană, permit băncilor să treacă de hotarele statale și naționale, să facă achiziții, să cumpere și să fondeze noi filiale.

10. Fuziunile, deseori *oferă băncilor mai mici accesul la o conducere mai eficientă*, care este mereu în dezvoltare. Băncile mari recrutează personal în campusurile universitare și deseori angajează prin intermediul agențiilor metropolitane mari. Băncile mai mici, periferice, au mai puține contacte pe piața muncii pentru a găsi talente manageriale, și nu își pot permite personal de înaltă calitate. În aceeași situație este și accesul la noua tehnologie electronică de banking. De exemplu, fuziunea propusă dintre First Union Corp din Carolina de Nord și CoreStates Financial Corp. din Pennsylvania a fost cauzată de necesitatea CoreStates de îmbunătățire a sistemelor de computere pentru a gestiona mai eficient conturile clienților săi și problema de convertire a anului 2000.

Astfel, fuziunile ajută la *diversificarea* surselor de circuit financiar și venituri ale organizațiilor bancare, iar ca rezultat, băncile având o stabilitate sporită a băncii la fluctuațiile extinse în condițiile economice și în mediul competitiv al industriei. Există un număr de factori diverși care creează un mediu favorabil pentru achiziții și fuziuni bancare. Aici sunt incluse schimbările din structura sectorului bancar (precum competiția ridicată din partea competitorilor non – bancari); schimbările la nivelul reglementarilor, iar fuziunile bancare vin să depășească problemele generate de ele.

Avantajele și dezavantajele procesului de fuziune pot fi prezentate în tabelul următor:

Tabelul 1. Avantajele și dezavantajele concentrării firmei bancare în procesul fuziunii

Avantaje	Dezavantaje
Maximizarea valorii pentru acționari	Diferențele culturale semnificative între entitățile fuzionate
Creșterea capacității băncii de a participa la susținerea unor proiecte semnificative	Rigiditatea piețelor de munca
Creșterea eficienței (realizarea economiilor de scala, diversificarea canalelor de distribuție, managementul riscurilor)	Complexitatea structurilor organizatorice ale celor doua entități
Banca “devine prea mare pentru a se “prăbuși”	Cadrul legislative și frecvența modificărilor legislative

Sursa: adaptat de autori, în baza “Cum sa faci fuziunea sau divizarea unei companii”.
<http://www.startups.ro/tutoriale/cum-sa-faci-fuziunea-sau-divizarea-unei-companii>

Pe langa avantajele mentionate mai sus, principala problema a achizițiilor și a fuziunilor, în cazul băncilor, este supraestimarea sinergiilor de catre institutiile implicate. Aceste sinergii provin din economiile de scala; nivelul costurilor; al eficienței, al profitabilitatii, etc. Necorelarea adecvată a așteptorilor față de efectele menționate mai sus și potențialul financiar al băncii noi, create prin fuziune, poate conduce la finalități adverse, precum creșterea de costuri, reducerea profiturilor sau chiar faliment.

Un alt set de efecte ale fuziunilor bancare, care necesită a fi puse în discuție, sunt cele exogene. În contextul urmărilor crizei financiare din 2008-2009, fuziunile bancare reușite au avut

drept efect *salvarea unor bănci sistemice cu costuri sociale mici*. Consolidarea eforturilor pentru traversarea unor perioade mai dificile este dintotdeauna un motiv plauzibil pentru fuziune. Acest raționament este deosebit de atrăgător pentru bănci în vremuri dificile. Băncile puternice acționează alte bănci cu scopul de a crea o bancă mai competitivă, rentabilă, de a obține o cotă de piață mai mare sau pentru a realiza o eficiență mai mare. Datorită acestor potențiale beneficii, băncile cu dificultăți financiare vor fi de acord să fie achiziționate, deoarece știu că nu ar putea supraviețui pe cont propriu;

1. Fuziunea societăților bancare a devenit *o metoda modernă de gestionare a riscului global de creditare* atât în cadrul fiecărei țări, cât și la scară internațională. Entitatea bancară nouă realizată în urma fuziunii dispune de un capital consolidat, care acoperă mai bine pierderile determinate de producerea riscului de creditare. Procesul de fuziune este o caracteristică generală a economiilor moderne fiind realizate fuziuni în toate ramurile economice, dar mai ales în domeniul financiar;

2. *Salvarea Băncilor aflate în criză*. Multe fuziuni bancare au fost încurajate de FDIC (Corporația Federală de Instituții de Creditare) și alte agenții de reglementare, ca un mod de conservare a rezervelor insuficiente de asigurare și a evita întreruperea serviciului pentru clienți când banca este în prag de faliment. Acest efect a fost unul predominant în proces de rezoluție a crizei bancare din 2008-2009. Astfel, se pot trece în revistă cele mai importante achiziții, cum ar fi:

1) Bank of America a achiziționat Countrywide Financial pentru 4,1 miliarde \$, în ciuda afirmațiilor precum gigantul pe piața creditelor ipotecare este investigat de către FBI pentru fraudă;

2) Achiziția băncii Merrill Lynch de către Bank of America prin intermediul unei tranzacții unice a întregului pachet de acțiuni cu valoarea totală de \$50mln. Cu toate acestea, din momentul finisării acestei tranzacții, valoarea efectivă s-a dovedit a fi cu mult mai mică. La momentul încheierii tranzacției la 1 ianuarie 2009, prețul acțiunilor Bank of America a scăzut aproape cu jumătate decât prețul anunțat la început. Acest acord a declanșat pierderi massive pentru Bank of America, ca mai târziu să se descopere că CEO Ken Lewis a fost preset întru încheierea acestui acord de către oficialii federali.

Achiziția băncii Bear Stearns de către JPMorgan Chase, ce a rezultat a fi cel mai remarcabil acord de fuziune și achiziție de la începutul crizei. Tranzacția inițială a fost de doar \$2 per acțiune, dar a ajuns să crească la \$10 per acțiune.

Achiziția bănzii Washington Mutual de către JPMorgan Chase cu prețul de \$1.836 miliarde, după ce banca a fost plasată în administrație judiciară de către FDIC. Acționarii băncii Washington Mutual au fost eliminați, după ce banca a fost achiziționată direct de la FDIC.

Achiziția băncii Wachovia de către Wells Fargo la prețul de \$14.8 miliarde, această tranzacție rezultând a fi fără îndoială cel mai de succes acord din perioada tranzacțiilor pe timp de criză. Wells Fargo deja era una din cele mai profitabile bănci, chiar și în perioada crizei, iar achiziția băncii Wachovia a extins operațiunile Wells Fargo în statele de est și de sud. Datorită acestui acord, Wells Fargo a devenit banca numărul unu în SUA în ceea ce privește capitalizare de piață.

Trebuie remarcat că sectorul bancar nu este singurul care trece astăzi printr-o operație activă de fuzionare – „mariagele” dintre diverse companii schimbă esențial atmosfera concurenței. Cele mai multe fuziuni au loc în virtutea faptului că acționarii mizează pe o creștere imediată a profitului preconizat după încheierea fuziunii. În fond, pe perioada ieșirii din criza financiară recentă au fost înregistrate un număr impunător de fuziuni între companiile financiare. Însă în sectorul bancar a for cele mai numeroase fuziuni ca urmare a faptului, ca aceste ar fi fost soluții optime pentru gestionarea falimentelor sau a incapacităților de supraviețuire a băncilor afectate de criză. Figura de mai jos demonstrează, că creșterea numărului fuziunilor bancare a anticipat criza, astfel, putem concluziona, că unele bănci, mai sensibile la cantitatea de riscuri asumate, au început să caute soluții de supravețuire deja în perioada când instabilitatea pe piețele financiare internaționale abia se contura. (vezi figura 1.1).

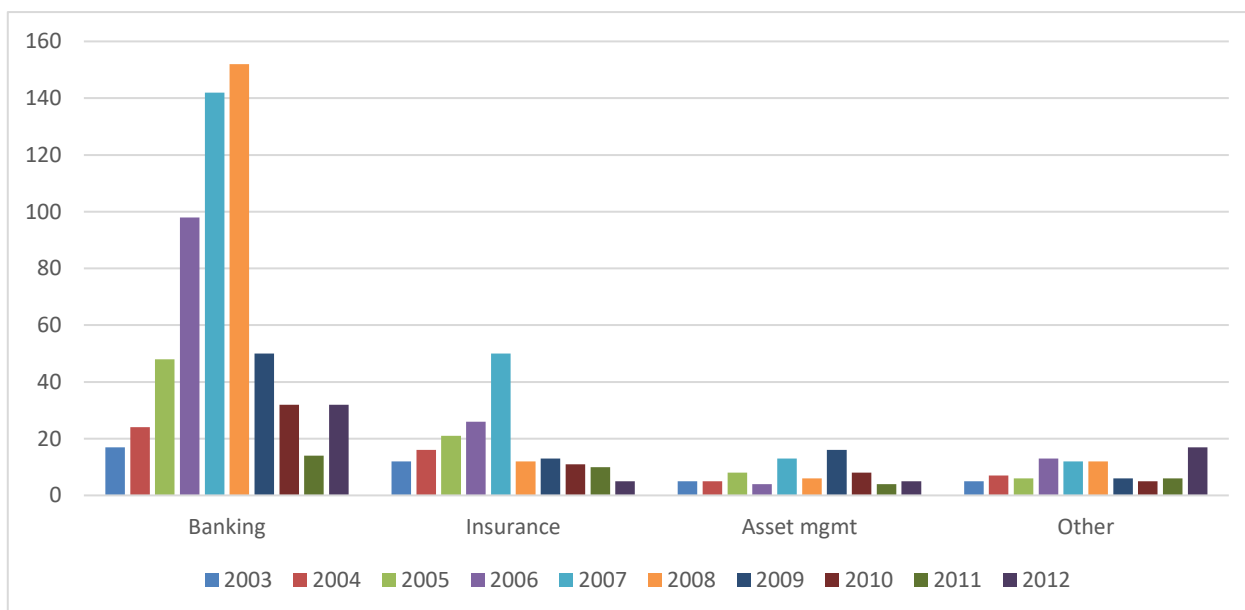

Figura 1. Volumul achizițiilor de companii pe subsectoare pe piața de capital europeană în miliarde EURO.

Sursa: PwC analysis of mergermarket, Reuters and Dealogic data. www.pwc.com/financialservices

Este interesant modul în care sunt estimate efectele fuziunilor de către participanții la aceste tranzacții. Astfel, bancherii implicați în fuziuni consideră, conform unui studiu realizat de Prasad și Prasad, în general, ca eforturile lor au fost un succes. Astfel două treimi din băncile care au fuzionat au estimat că au îndeplinit așteptările lor de fuziune. De exemplu, în aproximativ jumătate din cazurile investigate s-au obținut profituri, creșterea cotei de piață, sau puterii de piață de fapt, deși au fost și creșteri de costuri și de risc operațional. CEO la o majoritate substanțială a instituțiilor care au fuzionat (cel puțin 80 la sută) au crezut că baza de capital băncile lor s-a îmbunătățit și că acum au devenit o organizație bancară mai eficientă.

Din păcate, un alt studiu sugerează, că nu există absolut nici-o garanție că orice fuziune bancară va avea succes, la fel cum nu există niciodată nici o garanție a beneficiilor al oricărui alt tip de investiții de capital. Cercetarea a 572 instituții bancare achiziționate din SUA, care cumpărau aproape 650 de alte bănci, pe parcursul perioadei 1970-1988, a determinat o distribuție aproape simetrică a rezultatelor veniturilor din aceste câștiguri - aproximativ jumătate înregistrând câștiguri pozitive din fuziuni (cu o durată de aproximativ doi ani) și aproximativ jumătate aveau rezultate negative a veniturilor. Băncile care aveau câștiguri de profit, costuri mai mici de exploatare, productivitate mai mare angajaților, o creștere mai rapidă și o concentrare mai mare (probabil, implicând mai puțin concurența) pe piețele în care au fost amplasate sediile centrale ale băncilor, au realizat câștiguri mai mari. Astfel, o parte semnificativă a câștigurilor mai mari de după fuziune pare a fi din cauza creșterii concentrației pe piață după acțiunea de fuzionare, care, în mai multe cazuri, de asemenea, părea să fie asociată cu o eficiență de operare mai mică. Acest ultim rezultat sugerează că, în unele cazuri cel puțin, publicul poate plăti prețuri și taxe pentru servicii bancare mai ridicate decât ar prevala pe piețele mai puțin concentrate (mai competitive). În acest caz, agențiile de reglementare în domeniul bancar trebuie să ia o privire mai atentă la orice fuziuni propuse pentru eventuale probe ale unei schimbări semnificative în climatul concurențial în zonele de piață cu fuziune activă.

Posibilele efecte, în cazul fuziunilor în sistemul bancar autohton.

Pentru Republica Moldova numărul băncilor de 11 este suficient, poate chiar mare. Unul dintre motive este faptul că capitalul unor bănci este prea mare în comparație cu alte bănci care nu fac față concurenței. După capital, unele bănci sunt în frunte și presează alte bănci să fuzioneze sau

să devină obiect de achiziție fără a avea o alegere, pentru a putea fi competitive pe segmentul acordării de credite mari, acolo unde este necesar de o capitalizare înaltă pentru a se menține în limitele prudențiale impuse de BNM. O altă caracteristică a pieții bancare actuale, că ea, fiind pregătită din punct de vedere financiar pentru consolidare prin fuziune (pentru a echilibra într-un anumit mod discrepanța majoră dintre capitalurile băncilor autohtone), nu are o bază legală adecvată, care ar diminua riscurile generate de fuziuni și ar simplifica acest proces, deschizând calea băncilor mici spre contopire. Acesta este motivul pentru care achiziționarea a unui număr de 3-4 bănci, cu siguranță va influența restul băncilor, deoarece piața are un ritm de dezvoltare atât de repede, pentru a asigura cu servicii toată lumea de pe această piață. Totodată, necesitatea obținerii efectului de stabilitate pe piața autohtonă lipsește. Dacă un factor, care este foarte des întâlnit în multe țări, cum ar fi riscul absenței de lichiditate sau riscul băncii de a nu-și onora obligațiile în fața clienților, care este adesea generat de crize, atunci pentru sistemul bancar supralichid cum este cel de pe piața moldovenească, cu siguranță nu este cel ce va sta la baza unei decizii de fuziune.

Totuși actualmente sunt propuse prin intermediul mecanismului pieții de capital spre achiziție cote impunătoare din 2 cele mai mari bănci din Republica Moldova - BC "Moldova-Agroindbank" S.A și BC "Moldindconbank" S.A. Acest fapt se datorează deciziilor de anulare a validității unui pachet de acțiuni de cca 41,1% de acțiuni la un grup de acționari, care ar fi acționat concertat și expunerii lui spre vânzare în baza unui set de decizii ale BNM și, în special, a Hotărârii Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 15/2 din 07 aprilie 2016 cu privire la etapele, termenele, modul și procedurile de anulare a acțiunilor și emiterea de noi acțiuni ale BC "Moldova-Agroindbank" S.A. Această bancă a fost una dintre firmele cele mai tranzacționate la Bursa de Valori din Moldova în 2016 ca frecvență, dar și valoare, ocupând 22,21% din totalul tranzacțiilor efectuate. Acest fapt conduce la concluzia că acțiunile BC Moldova-Agroindbank" S.A. au un nivel acceptabil de lichiditate. Acțiunile BC "Moldindconbank" S.A. nu sunt la fel de lichide, dar au profil de profitabilitate destul de înalt.

Însă problema care este cu tranzacționarea acestei oferte și efectuarea achiziției de pachete considerabile a acestor bănci atât de investitorii autohtoni, cât și de cei străini este incertitudinea și riscul. Un risc foarte important este stabilitatea politică a țării, direcția politicii externe și vectorii de Est sau de Vest. Acest lucru influențează decizia de intrare a investitorilor străini în sectorul bancar. Calitatea de supraveghere și reglementare bancară este foarte importantă, din punctul de vedere al achiziționării unei bănci lichide și din punctul de vedere al normelor pe care banca de achiziție trebuie să se ocupe. În cazul în care supravegherea este transparentă, eficientă, cu o cotă redusă de subiectivitate a pieței este mai ușor de lucrat. Supravegherea și reglementarea bancară în Moldova este loială și delicată, însă insuficientă pentru a proteza de acțiuni de devalizare din partea managementului unor bănci, ce a condus în 2015 la falimentul concomitent a 3 bănci din sistem.

Un alt aspect riscant al sistemului bancar moldovenesc este profitabilitatea băncii. Aceasta pare a fi suficient de mare pentru a atrage investitorii străini. Dar, în primul rând, trebuie de menționat că aceasta este exprimată în moneda națională, și în al doilea rând, în urma repatrierii sale, nu va fi atât de mare pentru banca mamă. Dar, investitorii strategici rareori intră pe piață pentru profit. Ei intră pe piață pentru veniturile viitoare, și astăzi, cu scopul de a servi intereselor clienților lor, acționarilor, cucerind piața, pentru garantarea acelor investiții care vor fi efectuate prin banca lor în Republica Moldova.

Există mai multe aspecte atractive ale pieței bancare moldovenești. Plasările externe de capital ale investitorilor, în cele mai multe cazuri, sunt în căutarea pentru rentabilitate ridicată. Republica Moldova este o țară relativ tânără. Multe bănci au fost reformate ca să devină mai deschise publicului. Cea mai de vârf perioadă sau de succes pentru bănci încă se așteaptă. Unul dintre cele mai importante aspecte atractive este valoarea pe acțiune sau câștigurile pe acțiune, care este în creștere de la an la an, împreună cu valoarea cotei de piață. De exemplu, acțiunile Moldova-Agroindbank, în câțiva ani, a ajuns la o creștere multiplă. Astfel, investind într-una dintre bănci, va aduce profitabilitate într-o concurență mai mică.

Un alt aspect atractiv important al sistemului bancar moldovenesc este avantajul pieței. Din puținele investiții anterioare care au avut loc pe piața Republicii Moldovei, costul în poziționarea pe această piață este scăzut. În ciuda numărului mare de bănci, în momentul unei investiții în bancă, competiția nu va fi puternică, ușurința de a intra pe piață, fără bariere.

Cel mai important avantaj al economisirii costurilor sau economiile de scară ar putea fi atins prin economisirea costurilor care rezultă în venituri suplimentare. O bancă autohtonă este o sursă excelentă de a menține sporirea capacității de creștere, iar piața moldovenească este o piață nouă, cu noi clienți și clienții importanți corporativi. Calitatea personalului de conducere, chiar de la absolvire este foarte înaltă.

Efectele pozitive de la intrarea unor investitori străini pe piața sunt, însă așteptate. Experiența unor bănci internaționale este foarte importantă pentru Republica Moldova, din acest considerent, procedura de achiziție a pachetelor de acțiuni ale celor 3 bănci, aflate sub supraveghere specială va conduce nu numai la îmbunătățirea situației lor financiare, dar și la dezvoltarea pieții serviciilor bancare pe piața autohtonă.

CONCLUZII

Raționalitatea își pune desigur amprenta asupra justificărilor economico – financiare ale tranzacțiilor cu bănci, dar ea este de cele mai multe ori dublată de intuiție și instincte investiționale ale celor implicați. Din punctul de vedere al băncii achizițoare, tranzacțiile cu acțiunile unei bănci achiziționate sunt privite ca decizii de maximizare a valorii firmei și a profitului, decizie fundamentată pe analizarea alternativelor de creștere externă a băncii, pe considerentele că opțiunile de creștere internă ar antrena costuri superioare.

Toate acestea cu scopul de a potența forța economică a băncii și de a o încadra pe traiectoria succesului în concurența pe o piață globală tot mai dinamică. Schimbările de mediu au implicat un ritm accelerat al liberalizării și globalizării piețelor și le-au oferit băncilor motive multiple pentru a se uni. Astfel evitau să rămână în urmă, pe măsură ce frontierele naționale se erodau, pe măsură ce tehnologia avansa într-un ritm amețitor și numărul operatorilor de piață creștea, contribuind la creșterea concurenței și la necesitatea asigurării supraviețuirii. Mai mult ca atât, în condițiile crizei financiare din 2008-2009 fuziunea sau achizițiile bancare au fost unica opțiune de supraviețuire pentru un număr mare de bănci aflate în situații financiare dificile.

Implementarea procesului de fuziune și achiziție pe piața bancară este o artă, nu o știință. Fiecare situație este unică și prezintă propriul set de dificultăți și potențiale soluții. Cu toate acestea, există un set de principii testate, pe care managerii le pot aplica pentru a anihila careva probleme, apărute în proces de implementare. O importanță deosebită o are posibilitatea de a te orienta în tipurile de fuziuni, de a evidenția scopurile principale pe care le urmăresc părțile la încheierea contractului de fuziune, de a estima eficiența acestei afaceri și urmările posibile. Dacă instituția este expusă pericolului de a fi absorbită ea trebuie să fie bine pregătită: sau să ia măsuri adecvate împotriva absorbției la timp sau să obțină condiții cât mai avantajoase în urma asocierii, ținând cont că de facto în urma absorbției câștigă nu compania care absoarbe, ci cea absorbită, și trebuie doar de a maximiza acest avantaj.

BIBLIOGRAFIE

1. ANSOFF, Igor. *Corporate Strategy Hardcover*, July, 1965.
2. “Cum sa faci fuziunea sau divizarea unei companii”. <http://www.startups.ro/tutoriale/cum-sa-faci-fuziunea-sau-divizarea-unei-companii>
3. FRANKS, Julian and Colin MAYER. *European Capital Market and Corporate Control, European Mergers and Merger Policy*, Edited by Matthew Bishop and John Kay, Oxford University Press, 1993, pp.162-199.
4. HANY, A., SHAWKY, Tobias Kilb, and CARSTEN F.W. Staas, *Determinants of Bank Merger Premiums, Journal of Economics and Finances*, Volume 20, Number 1, 1996, pp. 117-131.
5. Hurduzeu, Gheorghe. *Achizițiile de firme pe piața de capital*, Editura Economică, București, 2002, 287 p.
6. PwC analysis of mergermarket, Reuters and Dealogic data. www.pwc.com/financialservices